

СТРАХУВАННЯ

Зразкова поведінка

У разі переформатування ринку страхування засновники страхових компаній повинні будуть довести НБУ свою фінансову спроможність забезпечити функціонування компанії і бездоганну ділову репутацію

Альона СТУЛІНА • «Юридична практика»

Гортаючи сторінки збірників застарілих законів, можна натрапити на нормативно-правовий акт, який було прийнято ще 25 років тому, — мова йде про чинний Закон України «Про страхування» (Закон). Проте час не стоїть на місці, і те, що було актуальним четверть століття тому, вже давно не задовольняє потреби осучасненого ринку. Як відомо, з 1 липня 2020 року Національний банк України (НБУ) відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» № 79-IX від 12 вересня 2019 року став регулятором окремих ринків небанківських фінансових послуг. Саме тому задля системності, збалансованості ринку небанківських послуг та в цілому надання йому нового життя цілою групою парламентарів на чолі з **Данилом Гетманцевим** було ініційовано новий законопроект із метою оновлення законодавчої бази для окремих ринків фінансових послуг.

Якщо говорити конкретніше, законопроект № 5315 «Про страхування» від 29 березня 2021 року запропоновано викласти чинний Закон у новій редакції. Ініціатори обґрунтовують це необхідністю забезпечити формування ефективного платоспроможного стійкого конкурентного страхового ринку, докорінно змінивши підходи до регулювання та контролю цього сегмента економіки. Зокрема, це буде відбу-

ватися шляхом визначення повноважень НБУ щодо здійснення планових заходів державного нагляду за діяльністю страховиків відповідно до міжнародних практик, що має дати змогу забезпечити функціонування ефективного ринку страхових послуг і належний рівень захищеності клієнтів.

А що було до?

Рік тому, у квітні 2020 року, НБУ представив Білу книгу «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». Для впровадження нової моделі регулювання ринку страхування в Україні НБУ передбачив посилення стандартів ліцензування, зокрема розкриття страховими компаніями структури власності, кінцевих бенефіціарних власників, підвищення вимог до ділової репутації акціонерів та осіб, які виконують ключові функції у страхових компаніях, а також оцінювання професійної придатності таких осіб, визначення відповідальності кінцевих бенефіціарних власників за діяльність страхової компанії та спеціалізованого

перестраховика, встановлення вимог до корпоративного управління та системи внутрішнього контролю, системи управління ризиками. Також регулятор підвищив вимоги до прийнятності активів та оцінки їхньої якості, оцінки резервів, структури капіталу

Важливим нововведенням буде реформований підхід до ліцензування страхових компаній — пропонується впровадити класи з поділом на напрями «страхування life» та «страхування non-life»

та рівня його достатності, передбачив формування системи раннього виявлення ризиків та вчасного реагування, розробив процедуру реорганізації або виходу страховика чи спеціалізованого перестраховика з ринку, вимоги щодо обліку та звітності відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності. Відкритість та комунікацію між регулятором і суб'єктами регулювання в процесі формування регуляторної політики та здійснення нагляду за ринком страхування теж визначено як необхідні.

Новий погляд на ринок страхування

Олексій Метель, молодший юрист **ETERNA LAW**, наголосив, що серед основних змін, запропонованих у законодавчій ініціативі, можна виділити уточнення термінології, оновлення підходу до ліцензування страховиків, удосконалення вимог до власників істотної участі страховика, запровадження нового підходу в регулюванні діяльності осіб, які мають право реалізовувати страхові та перестрахові продукти, врегулювання питань корпоративного управління, системи внутрішнього контролю та управління ризиками страховика, а також визначення нових вимог до необхідного наявного капіталу та до платоспроможності страховика, встановлення ефективних процедур виходу страховика з ринку, оновлення процедур нагляду. Олексій Метель зазначив, що описані зміни розширяють повноваження НБУ як контролера страхових компаній та призведуть до ситуації, схожої на ту, що нині є в банківському секторі. Отже, НБУ буде погоджувати корпоративну структуру страхової компанії, план діяльності на три роки та надавати згоду на призначення ключових посадових осіб.

Чому і навіщо

Ігор Шевчук, адвокат практики безпеки бізнесу **АО Juscutum**, зі свого боку звернув увагу на те, що автори законопроекту для запровадження стійкого «фінансового фундаменту» галузі пропонують відповідальніше ставитися до питання визначення кінцевих власників страхових компаній. У зв'язку з цим якраз і мають намір запровадити принцип, за яким засновники страхових компаній повинні будуть довести НБУ свою фінансову спроможність забезпечити функціонування компанії, а також

бездоганну ділову репутацію. Цей підхід є вкрай важливим, оскільки в Україні звикли створювати компанії під певну кон'юнктуру ринку, вказуючи засновниками фіктивних осіб, щоб у разі чого можна було швидко вийти з бізнесу. Це створює негативну репутацію для всієї галузі, оскільки, на відміну від Великої Британії, де страховики працюють століттями, в Україні банально страшно здійснювати довготривале страхування. А все тому, що ніхто не знає, чи буде існувати ця компанія, скажімо, через п'ять років.

Важливим нововведенням буде реформований підхід до ліцензування страхових компаній. Пропонується впровадити класи страхування з поділом на напрями «страхування life» та «страхування non-life». Передбачено можливість адаптивного підходу до формування ліцензії страховика згідно з потребами, зокрема можливість звужити обсяг ліцензії для його ефективної діяльності. Компанії, що матимуть ліцензії за напрямом «страхування life», не зможуть комбінувати класи з напрямом «страхування non-life» та навпаки. Це убезпечить галузь від зайвих ризиків неплатоспроможності компаній, що втрачають довготривалі страхові продукти. Пан Шевчук відзначає перспек-

тиву впровадження принципів мінімізації шкоди для галузі під час виводу неплатоспроможних компаній з ринку шляхом імплементації нового порядку їх виводу, а також запровадження стандартів для брокерів і агентів (посередників) та інструментів контролю за їхньою діяльністю.

Олексій Метель підкреслив: ще однією важливою зміною, передбаченою законопроектом, є те, що він встановлюватиме новий підхід до виведення страхової компанії з ринку — за власним рішенням або ж у примусовому порядку. Добровільна ліквідація вже є в загальних нормах щодо господарських товариств. Однак новела, яка стосується примусового порядку, передбачає можливість віднесення страхової компанії до категорії неплатоспроможних та здійснення НБУ інших повноважень із метою недопущення виходу компанії з ринку без виконання зобов'язань перед страхувальниками.

Серед інших вимог також буде обов'язкове розкриття вартості страхового продукту, розміру комісії, яка підлягатиме сплаті споживачем.

Pro et contra

На думку **Ігоря Шевчука**, законопроект видається досить актуальним, бо пропонує врегулювати багато організаційних питань. «Однак хотілося б бачити більше змін стосовно гарантій страхувальників на виконання страховиками взятих на себе зобов'язань та відповідальності за зловживання правами страховиків, наприклад, у частині призупинення розгляду страхових справ. Утім, залишимо це для спеціального законодавства», — зауважує адвокат. Єдиним аспектом, що викликає насторогу, є масштабність реформ. Незрозуміло, наскільки всі зміни приживуться в галузі. Зрештою, автор планує поступове введення в дію нових положень, а тому учасники ринку матимуть достатньо часу, щоб якісно підготуватися.

Олексій Метель солідарний з колегою і вважає, що описаний вище документ є правильним кроком у напрямку стабільного розвитку фінансової системи України.

Наразі прогнози щодо майбутнього законодавчої ініціативи досить позитивні: в разі прийняття документа на ринок очікують зміни й осучаснення.

РЕКЛАМА

ТРАДИЦІЇ В ПРАВІ

Судові спори та арбітраж

Енергетика та енергозбереження

Антимонопольне та конкурентне право

Будівництво та нерухомість

Корпоративне право та M&A

вул. Хрещатик, 12 м. Київ, Україна

www.antikalaw.com.ua

Тел./факс: +380 44 390 09 20/21

office@antikalaw.com.ua